

Bijlage 1: Van paradigma's naar kernwaarden

1. Vertrouwen en verantwoordelijkheid

Was

In 2011 is aan het paradigma Vertrouwen en verantwoordelijkheid de volgende toelichting gegeven: *Vertrouwen en verantwoordelijkheid gaat over het ruimte geven aan en versterken van de kracht van de samenleving. Meer dan nu neemt de samenleving dan zelf initiatieven en betreft waar nodig de gemeente bij het uitwerken en realiseren van plannen. Voor het bestuur betekent dit durven loslaten en ruimte maken en geven. Dit betekent dat we als overheid er op vertrouwen dat partners in de samenleving (instellingen, bedrijven, burgers) meer dan nu verantwoordelijkheid zullen nemen voor de samenleving en de leefomgeving.*

Rolverandering gemeente

Daarmee krijgt het bestuur meer een regierol en is vaker één van de participanten bij initiatieven vanuit de samenleving in plaats van dé verantwoordelijke. Ambtenaren kijken en denken nog meer mee om het mogelijk te maken, zonder 'over te nemen'.

In de overgangsfase zal de gemeente inzetten op het verhogen van het zelforganiserend en – regulerend vermogen van de samenleving.

Efficiëntie

Vertrouwen leidt ook tot minder controles en verantwoordingsverplichtingen en efficiënter en effectiever werken. Vertrouwen kan niet los worden gezien van (het nemen van) verantwoordelijkheid. Door bijvoorbeeld steeksproefsgewijs te controleren kan worden geborgd dat betrokkenen hun verantwoordelijkheid (blijven) nemen. Hierbij horen ook maatregelen als het vertrouwen beschaamd wordt.

Het vijfde paradigma ging over het sturen op hoofdlijnen. De toelichting daarbij uit 2011 luidt: *“De raad zal nog meer op hoofdlijnen gaan sturen. Daarvoor is het nodig dat achterliggende details in het traject vóór besluitvorming transparant en toegankelijk beschikbaar zijn. Dan kan het vertrouwen groeien om ook daadwerkelijk nog meer los te laten en te sturen op hoofdlijnen en details te laten op het niveau en bij de organisatie waar ze thuishoren.*

Wordt:

Met de kernwaarde Vertrouwen en verantwoordelijkheid blijft het ruimte geven aan en versterken van de kracht van de samenleving staan. Net als in de voorgaande jaren stimuleert de gemeente initiatieven vanuit de samenleving en blijft voor het bestuur gelden dat loslaten en ruimte maken en geven uitgangspunt is. Tevens blijft staan dat het bestuur meer een regierol heeft en vaker één van de participanten is bij initiatieven vanuit de samenleving in plaats van dé verantwoordelijke. Ambtenaren kijken en denken mee om het mogelijk te maken, zonder 'over te nemen'. Dat vertrouwen leidt tot minder controles en verantwoordingsverplichtingen en tot het efficiënter en effectiever werken blijft ook voor de volgende fase van Samenleving Voorop staan. Vertrouwen kan niet los worden gezien van (het nemen van) verantwoordelijkheid.

Gelet op de ontwikkeling in de afgelopen jaren, wordt voorgesteld om het sturen op hoofdlijnen onderdeel te laten zijn van de kernwaarde Vertrouwen en verantwoordelijkheid. Ook geldt bij deze kernwaarde dat rollen en verantwoordelijkheden van betrokken partijen helder moeten zijn om misverstanden en teleurstellingen te voorkomen.

2. Partnerschap

Partnerschap is een nieuwe kernwaarde van Samenleving Voorop. De gemeente staat niet boven de partijen, maar is gelijkwaardig aan de andere partners. Het gaat om gedeelde verantwoordelijkheid, gelijkwaardigheid en verbinding. Het partnerschap komt onder meer tot stand door open te zijn over wat men in de samenleving wil bereiken en het eigen belang daarbij. Rekenschap gevend van overeenkomsten en verschillen op zoek te gaan naar gemeenschappelijkheid, energie en inzet. En dit alles met het doel meerwaarde te realiseren in en voor de Leusdense samenleving. Deze kernwaarde sluit aan bij de kernwaarde Vertrouwen en verantwoordelijkheid. Daar waar de kernwaarde Vertrouwen en verantwoordelijkheid het loslaten van de gemeente benadrukt en het stimuleren van initiatieven vanuit de samenleving, benadrukt de kernwaarde partnerschap dat de gemeente zich gelijkwaardig opstelt ten aanzien van de partners als het gaat om de aanpak van maatschappelijke problemen. Partners zijn nodig in de aanpak van maatschappelijke problemen. De gemeente kan het niet alleen.

3. Maatwerk en inleven

Het paradigma Maatwerk en inleven wordt als volgt omschreven in het raadsvoorstel uit 2011: *Het algemeen belang kun je niet bij burgers neerleggen en daarmee is een aantal zaken voor de gemeente uniform (kaders, basisdienstverlening). Maar Leusden moet oog hebben voor de verschillende behoeften en wensen. De crux zit deels in de onderkenning dat iedereen anders is en de 'beleving' van mensen vaak belangrijker is dan de inhoud. Dit betekent bijvoorbeeld dat vriendelijke dienstverlening, helder en duidelijk zijn over de ruimte die er wel is en binnen die ruimte creatief meedenken al heel veel oplevert. Daarnaast zullen we ook verschillen toelaten. Elke wijk heeft bijvoorbeeld zijn eigen profiel. Te veel uniformiteit leidt tot minder creativiteit en minder betrokkenheid van burgers. Differentiatie bepaalt juist de 'couleur locale' van Leusden en maakt Leusden leuk. Differentiatie gaat daarmee over het maken van bewuste keuzes en het bieden van maatwerkoplossingen. Van algemene inzet op basis van gelijkheid naar specifieke inzet naar gelang de behoefte. En nadenken over de gewenste mate van uniformiteit en de ruimte die burgers hebben en krijgen om het verder in te vullen. Een en ander betekent bijvoorbeeld dat de kwaliteitseisen globaler geformuleerd kunnen worden. Het wettelijk kader geeft de minimumeisen aan.*

Maatwerk en inleven is een kernwaarde voor de volgende fase van Samenleving Voorop.

4. Ruimte om te pionieren

Was:

Ruimte voor creativiteit was één van de paradigma's van Samenleving Voorop. Ruimte voor creativiteit is als volgt omschreven: *We hebben nog altijd veel regels en wetten die we onszelf hebben opgelegd. Het resultaat daarvan is dat we soms risico's mijden, onszelf in ons denken meer dan nodig vastzetten en daardoor innovatieve en creatieve mogelijkheden missen. De gemeente kiest er daarom voor om meer ondernemend en met lef naar oplossingen te zoeken. Regelmatig zal dit ook kunnen betekenen dat we bijvoorbeeld 'niks' doen op punten waar we vroeger regels gesteld zouden hebben of ingegrepen zouden hebben. Dit levert ruimte voor ons als gemeente maar juist ook voor de samenleving. Het betekent ook dat de gemeente haar rug recht houdt en zeer terughoudend is met het stellen van algemene regels op basis van incidenten.*

Wordt:

Dit paradigma wordt gewijzigd in de kernwaarde Ruimte om te pionieren. Pionieren sluit creativiteit in en drukt daarnaast uit dat het ook mis mag gaan. De kernwaarde houdt in dat de gemeente ervoor kiest om ondernemend te zijn en met lef en durf zoekt naar nieuwe mogelijkheden, kansen en oplossingen. De gemeente zet in op nieuwe manieren van uitdagen, samenwerken en aanpakken van maatschappelijke problemen. Dit zijn geen lineaire of eenduidige processen, maar een traject van uitproberen, leren van fouten en omarmen van dat wat goed gaat. De ruimte geven om te pionieren om van daaruit te groeien hoort daar bij.

5. Innovatie en vernieuwing

De vijfde kernwaarde gaat over innovatie en vernieuwing. Hieruit blijkt de ambitie om steeds een stap verder te willen zetten en te streven naar continue innovatie en vernieuwing. Deze kernwaarde gaat door op de kernwaarde Ruimte om te Pionieren, maar versterkt de ambitie (extra).

Het paradigma Benutten van kennis en kunde komt niet als kernwaarde terug. Het benutten van kennis en kunde wordt gezien als middel en niet als doel. We blijven dit wel doen, maar benoemen het niet als kernwaarde. Uitgaande van partnerschap wordt zeker ook ingezet op de kennis en de kunde vanuit de samenleving.